GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata na zwyczaynym papierze złp. 12, na francuzkim złp. 15.

N^ER 68.

Pojedynczy numer na zwyczaynym papierze gr. 10.

SOBOTA DNIA 18 WRZEŚNIA 1830 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumira.

Dzien	godzina	Barometr na 0° r.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI
17.	7	27 7, 664	† 7. 4	99	połud: za. słaby	pogoda z chmur:	mgła.
	12	„ 7, 566	†15. 4	77	połuoc: słaby	„ „	
	3	„ 7, 147	†15. 9	72	połud: ws. słaby	„ „	
	9	„ 6, 802	† 9. 4	98	„ „	„ „	

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Kraków 18 *Września.* — Wielu tuteyszych kupców wyjechali na jarmark do Lipska. — Pierwszy transport fabrykatów kartunowych krakowskich, wezbrały odszedł ztąd do krolestwa polskiego. — Pani Szymkayłowa znana artystka dramatyczna, przybyła do tuteyszey stolicy. —

Artykuł nadesłany. — Minęły czasy, w których mniemano, że bez gruntownéy znajomości dziejow powszechnych, można oceniać korzystnie dzieje narodowe; a ta potrzeba niezbędnego poznawania całego ogromu historycznego świata, pociągnęła za sobą potrzebę obszernego znawstwa, naywięcey (ale bydź może) językow pobratymczych narodow, a jeszcze pierwéj dyalektow rodzinney mowy... Tych dyalektow każdy narod ma mniey lub więcey. I u nas gorale polscy mają mowę sobie właściwą, od reszty Polski odrębną; ale roznica ta niestanowi może odmiennego dyalektu, lecz tylko obcością wielu nieznanych wyrazów, uderza mieszkańca odległeyszych krain polskich. Niebyłoby więc zapewne bez korzyści, ogłoszenie słowniczka wyrazów polskich górali, a to tém łatwiey nastąpić może, iż mi się zdarzyło słyszeć jednego z goszczących w tym roku w Szczawnicach Lwowianow, jakoby już wygotował podobny słownik. — Życzemy tego dziełka mowie oyczystéy, dziejom narodowym i nie dla tego bynaymniey, aby się stało ułatwieniem dla naszych pisarzow dziejowych powieści, małpujących niewolniczo goralskiego Waltera Skotta; bo damy nasze, niepowinnyby już znajomości dziejów oyczystych szukać w samych romansach; bo nie dla romansów uprawiamy naszą niwę historyczną: jest bowiem cel wyższy, cel godnieyszy usiłowań naszych, a tym jest narodowość polska: z dróg do niéy wiodących, powieści historyczne są manowcami, historya bitym gościńcem. Fr. St. G.

Journal des Etudes Nro 14 donosi nam, iż wielce a wielce uczony professor niemiecki *Bader* w Monachium, wynalazł po długich mozołach *kamień filozyficzny* tak dawno i na próżno szukany... Prelekcye swe rozpoczął i daje w skarbcu na siedm ryglów zamkniętym! — Z jakąż radością niedowiedzą się o tym wszyscy wyznawcy kabalistyki tegoczesney, w świecie filozoficznym! — *XX. S.*

Warszawa 12 *września.* — Dnia wczorayszego, jako w doroczną uroczystość imienin J. C. Mości Wielkiego xięcia Alexandra Mikołajewicza Następcy Tronu, odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele metropolitalnym s. Jana, na którem znaydowały się wszystkie władze krajowe. Z powodu uroczystości dnia tego JW. Minister Stanu, prezydujący w radzie administracyjney, dał świetny obiad w pałacu namiestników królewskich, a wieczorem dane było widowisko bezpłatne w teatrze narodowym, i miasto oświecono.

Oprócz wymienionych już 3ch Professorów warszawskiego Alexandrowskiego uniwersytetu, znaydujących się teraz w Hamburgu na posiedzeniach badaczów natury; wyjechał professor Szubert, dyrektor ogrodu botanicznego, jako szczególnie na toż posiedzenie zaproszony.

W Kaliszu zacznie w krótce wychodzić pisemko peryodyczne treści literackiey.

Listy handlowe odebrane ostatnią pocztą z Berlina donoszą, że tam nagle podniosła się cena papierów rossyyskich i polskich; obligacye udziałowe polskie bardzo są poszukiwane.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wiedeń 11 *września.* — N. Cesarz Jmść udzielił arcyxieciu Ferdynandowi, następcy tronu, wielki krzyż kr. węgierskiego orderu S. Szczepana.

Paryż 5 *września.* — Kommissya izby deputowanych zniosła d. 1 b. m. tayne więzienie osadzonych w zamku Vincennes 4 byłych ministrów, tak jednak, iż tylko z rodzinami swojemi rozmawiać mogą.

Kuryer francuzki donosi, że telegraficzna depesza przyniosła tu wiadomość, iż w Nismes wybuchnęły na nowo zaburzenia, dokąd jenerał Solignac posłany został. Dziennik ten ubolewa, że to nie wcześniey nastąpiło. — W Amiens kilka set obłąkanych ludzi powybijali okna mącznikom, i na gwardyą narodową kamieniami rzucali. — W Issodon wzbraniano się płacić niestałych podatków. — W Metz, Saargemünde, Pont a Mousson i Befort odpędziły półki officerów, którzy nie chcieli się poddać nowemu porządkowi rzeczy. — Nagłość wymaga więc prędkich środków i wysłania kommissarzów. Francya wymaga czegoś więcey jak pół działalnych środków, które dotąd przedsiębrano. — Rzeczony dziennik wspomina podobnież, jako i dziennik *National* o groźbach robotników drukarskich, i wzywa władze, aby przywróciły porządek; inaczey obawiać się potrzeba zniszczenia wszystkich drukarni.

Król mianował xięcia Talleyranda nadzwyczaynym posłem i pełnomocnym ministrem swoim przy dworze angielskim.

Gazeta powszechna wyraża: Z autentycznego źrodła powzięliśmy następuiącą wiadomość o rozmowie xcia Polignac z marszałkiem Maison, podczas jego przeiazdu przez St. Lo. Xiążę znaiąc osobiście marszałka, kazał go prosić, aby go w jego więzieniu odwiedził. Marszałek Maison udał się do niego z PP. Odillon Barrot i de la Pommeraye. Xiążę zacząwszy się użalać na swoje uwięzienie, mowił: "że nie poymuje czego od niego żądaią; że jest bardzo za-

smucony tem wszystkiem, co zaszło; że niebył nigdy wyniosłym, i nieżąda, jak tylko, aby się mógł na wieś udać i tam na łonie swey rodziny żyć spokoynie.„ — Domyślić się można, jak dalece taka mowa zadziwiła marszałka, który nieukrywając swojego zadziwienia, rzekł do xięcia: "Niewiesz więc xiążę, w jakiem znaydujesz się położeniu, i jak straszna czeka cię odpowiedzialność?„— "Boże mòy, jakaż? — Marszałek: "Muszę ci powiedzieć otwarcie, że jesteś o naywyższą zbrodnię kraju oskarżony i będziesz niebawnie pod sąd oddanym.„ — Xiążę zdawał się bydź mocno zmieszany temi słowy; zebrał się jednak w krótce, obrócił się do P. Odillon Barrot, i uchwyciwszy go za rękę, rzekł: "WPana, który posiadasz piękny talent, i nieraz podobnych broniłeś spraw, proszę bardzo, abyś także podjął się mojey obrony.„ — "Mci Xiążę (odpowiedział P. Odillon Barrot) niewzbraniałbym się podjąć obrony twojey sprawy, chociaż w oczach moich bardzo jesteś występnym; ale już nienależę do liczby adwokatów, gdyż powołany zostałem na urząd administracyjny.„ — Xiążę zamilkł na chwilę, potem rzekł: "Niejestem winny; zapewniam was, moi Panowie, że niebyłem za wyrokami; ale król przymusił mnie do ich podpisania.„ — Po niejakiey przerwie, mówił daley: "Zapewniono mnie, że kara śmierci jest zniesiona; prawdaż to?„ — Marszałek Maison odpowiedział: "Prawda, iż uczyniona została takowa propozycya, aby ciebie xiążę i twoich wspólników uratować. Niechce rząd więcey krwi rozlewu, ponieważ jey dosyć już przelano.„ — Xiążę Polignac zdawał się bydź tą odpowiedzią bardzo uradowany; uścisnął za ręce kommissarzów, i rzekł: "Zaklinam was, moi Panowie, użyjcie wszystkich usiłowań i waszego znaczenia, aby ta ustawa przyjętą została; będę wam za to wiecznie wdzięczny.„ — Potem obrócił się na nowo do P. Odillon Barrot mówiąc: "Gdy WPan niemożesz się mojey obrony podjąć, doradźże mi przynaymniey jakbym mógł wywikłać się z tey sprawy.„ — Ja nie widzę tylko jeden sposób (odpowiedział P. Odillon Barrot), ale nieśmiem go objawić.„ — Polignac: "Dla czegoż nie? objaw go WPan proszę, iaki bądź iest.„ — Odillon Barrot: "Niech i tak będzie: oto wszystko zależy na tem, ażebyś xiążę, mógł bydź uznanym za cierpiącego obłąkanie.„

"Donieśliśmy już dawniey (pisze jedna z gazet francuzkich), że Francya uzna niepodległość nowych rzeczypospolitych amerykańskich. Teraz donosimy, że uznanie to będzie bezwarunkowe. Mają bydź wysłani konsulowie francuzcy do wszystkich głownieyszych portów Ameryki, i osobni posłowie bawić będą przy rządzie każdey rzeczypospolitey. Mają bydź zawarte traktaty handlowe między Francyą a temi państwami Ameryki, na podstawie zupełney równości i wzajemności.

Madryt 23 *sierpnia.* — Mówią tu, że P. Ugarte, który niedawno do swey godności powrócił, otrzymał zlecenie utworzenia nowego ministerstwa. Dotychczasowe zostawało w naylepszey zgodzie z PP. Aguato i Ofalia (pierwszy jest bankierem a drugi posłem hiszpańskim w Paryżu); w przypadku więc zmiany, ostatniego czeka wygnanie. Nie sądzą nawet aby przy królu Francuzów pozostać mógł na poselstwie

Rząd widząc, że nie potrafi zabroni rozszerzeniu się wiadomości z Francyi, dozwolił nareszcie umieszczać je w gazecie dworskiey. Z drugiey strony dowiaduiemy się, że poczta w Irun otrzymała rozkaz zatrzymywania wszystkich gazet, bądź pod adressami,

bądź w pakietach, które biórowi, jeśli zdają się bydź podeyrzane, wolno otwierać.

Elberfeld 3 *września*. — Onegdy wieczór między godziną 8 i 9 zebrał się tłum chłopców rzemieślnicych, którzy śpiewając i wrzeszcząc przechodzili się po ulicach. Puszczono wieść, że się pokłócili o gospodę, z swoiemi przeciwnikami i chcieli wszcząć bitwę. Skoro jednak pokazała się straż obywatelska, mająca na czele radcę obwodowego i pierwszego burmistrza; rozpierzchli się w oka mgnieniu bez naymnieyszego oporu lub popełnienia jakowey zdrożności. Nawet z ciekawych nikt nie pozostał na ulicach, gdyż każdy z obywateli baczny był na utrzymanie porządku.

WIADOMOSCI HANDLOWE.

Giełda warszawska

W upływającym tygodniu, ruch handlu w wexlach zagranicznych daleko był żywszy niż przedtem; pomimo tego, że na giełdach zagranicznych żadnego prawie ruchu w wexlach niema. Zgodzić się należy, iż przyczyną tego zjawiska jest to, (jak już o tem dawniey wspominaliśmy) że im bardziey papiery publiczne na giełdach obcych spadają, tym więcey znayduje się ochotników do nabywania tuteyszo krajowych papierów w giełdach tamecznych: ztąd ten wynika rezultat, że na giełdzie berlińskiey (z którą w nayważniejszych stosunkach handlowych zostajemy), papiery nasze ciągle mają kupujących, i że dla pokrycia tamtych zakupień, wszelkie jakie się w tym tygodniu pokazały wexle prócz wexlów na Paryż, bywały śpiesznie rozkupowane.

Wexle na Gdańsk były poszukiwane i cena ich podniosła się.

Nagłe i niespodziewane zniżenie się kursu wexlów zagranicznych w Rydze i w Petersburgu, ożywiło na nowo konkurencyą z tymi miastami; i w skutku tego, wexle na Rossyą w znaczney ilości ofiarowane, prędko rozkupione były. Podobnież i assygnaty rossyiskie znaczny miały odbyt.

W Listach zastawnych dosyć znaczny był obrót. Na początku tygodnia znacznie były ofiarowane; póżniey zaś więcey kupujących niż przedających było.

Na Obligacye udziałowe po złp. 324 wielu było kupujących, lecz nikt sprzedać po tey cenie nieżyczył.

Do powyższych uwag o stanie interessów na giełdzie naszey w ciągu upływającego tygodnia, za rzecz przyzwoitą osądziliśmy dodać następną ogólną uwagę.

Ważne okoliczności, które na kurs papierów publicznych w ostatnich czasach, tak silny wpływ miały, obudziły i na naszym placu ducha spekulacyinego. Od kilku dni, sala giełdowa zaczęła bydź bardziey uczęszczaną; co zrodziło nieco więcey interessów niż w zwyczaynym trybie postępowania byłoby zrobionych. Pozostaje do życzenia, aby pierwsze domy handlowe w Warszawie, przykładem swoim, (w uczęszczaniu codziennem na giełdę w chwilach odbywania wniey interessów) chciały zachęcić innych handlujących, iżby na giełdzie tylko załatwiali swoje czynności wexlowe. Tym sposobem stopniowo przyzwyczajonoby się do zgromadzania się na giełdzie, co koniecznym jest warunkiem do odbywania ważnych interessów.

DONIESIENIA.